

Naše ženstvo.

Premišljala sem našo literaturo. Premišljala sem ženske slike, koje nam podajajo naši pisatelji prvaki v svojih romanih in povestih in prišla sem do žalostnega — prežalostnega zaključka. Dolgo sem brskala po svojem spominu — saj to vendar ni možno, morda se le motim? — Toda zaman. Naša literatura nam nuja same plitve, odurne, brbljave in — prešestne žene. Vzporedno se nam pokaže tu pa tam kak idealen ženski značaj, a kaj pomenja to v splošni gnjilobi in propasti? Kaj hoče teh par uzornih žen v tolpi onih umazanih, zlobnih in podlih kreatur? Nič, popolnoma nič.

Nehoté sem se pa vendar vprašala, ali je pa naše ženstvo res tako, kakor nam je slikajo naši pisatelji? Ali je res tako jezično, tako zlobno, tako hinavsko in pohotno, ali si je morda le vstvarjajo tako pisatelji, ker jim baš tako ugaja za razvoj njihove povesti? Je-li pa sploh možno, da bi je pisatelji vedno in vedno slikali le tako nizko, tako grdo, če bi bilo v istini uzorno, vzvišeno, idealno ženstvo?

Uboga Slovenija, gorjé ti, če je tvoje ženstvo res tako, kakor to kažejo tvoji romanopisci! T a k o ž e n s t v o t i n e v z g o j i n i k d a r k r e p k i h , z n a č a j n i h s i n o v , k i b i t i m o g l i z a g o t o v i t i i n v t r d i t i t v o j o b s t a n e k .

Toda ozirala sem se še nekoliko dalje. — Glej, ali niso dekleta v e d n o l e l j u b k e , d r a ž e s t n e , m e h k o s r č n e p u n i c e ? Zraven seveda tudi naivne, oh kako naivne in neumne goskice. Če pa hočemo misliti logično dalje, pridemo do presenetnega zaključka, da se razvijajo prav te mehke dušice v zakonu v one gori omenjene hudobne Ksantipe, a iz nedolžnih, nevednih deklic postanejo nezveste žene, slabe matere.

To nam daje vendar misliti, resno misliti. Ali ni morda baš ta nevednost, ta naivnost naših deklet kriva, da se ne morejo vpreti se zadostno močjo viharju življenja, da podležejo pod prvim navalom, ker je njihova vzgoja zamudila vaditi jih v moči, vežbati njihov duh in vtrditi njihovo žilavost v življenja boju.

N a š e ž e n s t v o j e d u š e v n o p r e m a l o n e o d v i s n o . Duševno obzorje naših ženskih ne sega čez domači prag; zanima jih k večjemu le toailetta in predpustna maskerada. Za svetovna vprašanja, za vse zunanje in višje duševno življenje nimajo nikakega smisla. Žalosten dokaz tej resnici je n. pr. tudi to, da se javljajo v Ljubljani glasovi, ki hočejo vzeti ženskimi volilkam celo to pičlo

pseudo-pravičico, ker je itak ne umejo. In žalostno pre-
žalostno je, da tem glasovom niti ne moremo ugovarjati, ker govo-
rijo le resnico. (V Ljubljanski občinski svet volijo namreč tudi ženske
posestnice-davkoplačevalke na ta način, da pismeno pooblaščajo ka-
kega moškega, ker osebno ne smejo voliti. No, ako te ženske niso
umele svoje dolžnosti in niso oddajale svobodno svojih glasov — čemu
jim bode volilna pravica?)

Vendar pa vprašam, ne bi-li bilo boljše vzbujati tudi v ženskih
nekoliko političnega zanimanja, da bi oddajale svoje glasove rado-
voljno, po lastnem prepričanju, ne pa samo »kot poostreni davek«
nasilnim agitatorjem, radi ljubega miru?

Kaj naj pa vendar storimo, da dvignemo tudi ženstvo iz tega
duševnega močvirja na svitile višine duševne slobode? Kje naj se lo-
timo najprej svoje zadače? Ali se nam ne upre najbolj ono samo v
svojem podedovanem konservatizmu? Saj to je ravno najbolj žalostno,
to dela napredku ženskega gibanja najhujše težkoče, da se ženstvo
samo vpré v svoji slepi brezbriznosti. Ne, še hujše nego to, niti ne
vpré se, ono niti ne čuje glasov, ki je kličejo k prosveti, k osloboji.
Ono le dremlje, dremlje.

Povsod ista letargija, povsod isto mrtvilo.

Prišli smo torej do zaključka, da tista nežna dekleška naivnost
ne vsposoblja za boj v poznejšem življenju. Reformirati moramo tedaj
do cela obično dekleško vzgojo, da bo bolj primerna času in njego-
vim potrebam.

Seveda, tam, kjer se vzgajajo deklice v duhu Fénélonovem, tam
bodo tudi vspeli temu primerni. Samo poslušajmo, kako se izraža ta
slavni pedagog:

»Dekle sme govoriti samo iz resnične potrebe in samo z izrazom
dvoma in spoštovanja; onò niti ne sme govoriti o stvareh, ki prese-
zajo navadno obzorje deklet, če prav je morda o teh poučeno«.

Ali moremo morda pričakovati, da bode taka ženska zmagonosno
bila boj za obstanek? In vendar, koliko je celo možkih, ki se kla-
njajo takim principom.

Vzgajajte svoje hčere prav tako za samostojnost, kakor svoje
sinove. Njihova duševna plemenitost s tem le pridobi.

Tista mehkužna odvisnost ne zadostuje dandanes več. Dokler so
deklice doma pod dobrim varstvom skrbnega očeta in ljubeče ma-
mice, dokler še niso same odgovorne za svoja dejanja, tako dolgo
gre še vse dobro. Kolikim dekletom je pa dandanes dano solnčiti se
doma v ljubezni svojih starišev? Kolikim je še dano izgubljati zlato
svojo mladost z otročevanjem in igranjem pod dobrim varstvom oče-

tovega doma? Koliko jih pač je, ki jih ne pahne skrb za vsakdanji kruh med divji svet? Če pa tam omahne njihova neizkušnost in nevednost, če podležejo omamljajoči izkušnjava, kaže ves svet s prsti za njimi. A nihče ne misli, da je morda zakrivila pomanjkljiva vzgoja, kar mora zdaj nositi nesrečno dekle samo.

Vcepljajte svojim hčeram nekoliko manj vdanosti in sanjarjenja, zato pa nekoliko več ponosa, poguma in energije. Naš vek potrebuje le krepkih značajev; mehkužnost smo deli med staro šaro, česar še naša dekliška vzgoja neče priznati. Toda ženska, vzgojena po starem sistemu, je le kulturo ovirajoči faktor. Vendar naj bi pa bila prva ženska zadača p o s p e š e v a t i in š i r i t i kulturo.

Da bi že skoro i slovenska žena stala na višku časa, da bi bila že skoro kos svoji veliki kulturni nalogi!

Težko se je iznebiti starih običajev in predsodkov. Težko se je prilagoditi novemu naziranju.

Es erben sich Gesetz und Recht
wie eine ew'ge Krankheit fort,

pravi uže Goethe, a mislim, da nekoliko dobre volje premaga tudi najtežje ovire. Šola ima najprej nalogo vplivati na ženski značaj v modernem duhu, da nam vzraste zdrava, krepka, duševno samostojna generacija. Našim damam bi pa bilo kmalu pomagano iz duhomorne letargije, če bi si njihovi gospodje soprogi iskali kratkočasje bolj v domačem krogu in v razgovoru s svojo družico, nego pa v zakajenih, soparnih beznicah. Seveda, če bi znali ti gospodje sukati pogovor le okoli zanimivih predmetov in ne bi le mlatili neslanih čenč!

Danica.

Na verandi.

(Spisal Vekoslav).

sedela sva na verandi tržke gostilne »Pri stari pošti«.

Gledala sva zamišljeno v poslikan in popisan strop, kakor da bi premišljevala verze, polne vinske modrosti in gostilniške razposajenosti, katere je na strop napisala spretna roka domačega slikarja.

Pri drugi mizi je sedela v polutemi brhka domača hčerka Rezika. Njen prej vedno se smehljajoči obraz je bil nenavadno resen, njene oči se niso svetile tako, kakor pred letom, ko sem ji stisnil